

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 4

urn:nbn:de:bsz:31-103771

telliges Accsinem, non enim de alio ibi sermo. Sed idem ipse vrbes illas ad Hydaspem statuit cap. 89. ex cuius collatione magis etiam liquebit, totam fere hanc Curtii narrationem inde translata. Nam & ibi duas vrbes, non addito nomine, conditas Diodorus ait, nominibus non expressis: quæ demum oggerit infra cap. 95. & de nauium compaginatione eundem plane errorem errat, quem Curtius. Cautior tamen Diodorus, qui non ait inferiore loco, vrbes ibi conditas, vt Curtius, sed vrbibus conditis, scilicet iam antea, tum indita nomina. Sane Curtium & Iustinum quomodo excusum, non reperio. Diodorum possim, si post hæc eius verba cap. 95. ἀντιγράψω ἰσὶ τῷ Ἀκσίτινῳ ποταμῷ, subiungere liceat sex verba ex Arriani extremo quinto, καὶ τῶν διαβάς, ἰσὶ τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ. Quæ pauca verba facile deperire potuerunt libro tot locis mutilo, si tamen id factum, oportet esse antiquissimum mendum: vnde tamen colligas etiam, falli qui Curtium sub Augusto scripsisse putant. Poteram plura non indigna relatu proferre, sed in angustum me cogit præter instituti rationem etiam temporis inopia.

QUADRAGINTA STADIA) Vnde hoc hauserit Curtius, non reperio. nam Diodorus, quem sequi solet, nihil tale. Quadraginta stadia milliæ Germanicum vnum admodum cum quadrante conficiunt. quis credat vno die non maius confectum fuisse spatium, prono alueo? cum præsertim Plin. 6, 17, 20. tradiderit *Alexandrum nullo die minus stadia sexcenta nauigasse in Indo, nec potuisse ante menses quinque enauigare, adiectis paucis diebus.* Quando igitur absoluisset nauigationem integram, vno die non plus 40. stadiis promouens, si 600. diurna conficienti vnus Indus supra quinque menses absumpsit? Scimus autem ex Aristobulo apud Strabonem, totum iter ab Hydaspæ ad Pattalenam insulam, quam Indus mari iam vicinior efficit, decem mensibus fuisse confectum. cum interim sæpe propter varia bella excensionis expeditionesque essent faciendæ. Plutarch. cap. 115. septem modo numerat. Numquid igitur pro quadraginta stadia reponendum in Curtio, quadringenta. Certe necesse est, vel ob frequentiam, vt opportunis locis exponi copia possent. hæc enim causa esse solet, vt intendatur itinera; raro etiam vt minuuntur: vbi nimirum inter duo loca commoda nimis magna est distantia, quæ nec facile attingi possit. At si per singula 40. stadia loca opportuna occurrant, nihil opus erat ad earum rationem iter moderari, cum vel dormientibus in ea fuisset incidendum. Hæc igitur est celeberrima illa Alexandri nauigatio, quam leui brachio tangit Curtius, Arrianus autem à pr. lib. 6. & in primis Indic. cap. 3. accurate describit. ad cuius meliorem intellectum vsuerunt duo loca, quorum alterum supra ad 3, 13, 1. alterum de equitatu sociorum octo millium, alibi emaculauimus.

9, 4, 1. **SOBIORVM**) Malim cum Strabone lib. 15. & Arriano Indic. 1, 21. *Sibarum.* Diodorus 17, 96. *Ibos* appellat. Raderus. In Diodoro sibilus præcedentis vocis ademit cum sequenti. τὸ ἐνοικητικὸν ἴβας. animadvertit vitium ad Iustin. 12, 9, 2. Bongarsius. in Iustino *Silei* vocantur, quos idem recte docet *Sibos* intelligi: nam & Orosius 3, 19. sic appellat. Stephano sunt *Sibæ.* Reineccius eosdem esse credit *Surasenos* Arriani Indic. 2, 1. nimirum quod illi præcipue Herculem colere dicantur: sed argumentum hoc nimis leue videtur. coluerunt enim eum & alii Indi, nec tamen omnes fuere *Sibæ.* Pori quidem exercitus Herculis effigiem pro signo sequebatur. Imo est ex Arriano concludere, plane diuersos fuisse populos. *Sibæ* enim ad Hydaspem coluisse creduntur; Arrianus *Surasenos* ad *Tobarem* (*Imanem* Plinio 6, 19, 11. ponit. qui forte *Oxidracæ* fuerint: qui Orosius 3, 19. *Subgra.* Plinio 12, 6. *Sydracæ.* Diod. 17, 98. *Συδρακῶν.* etiam Curtianis Mss. 9, 4, 2. *Sudracæ.*

9, 4, 2. **AGROS RELICTOS ESSE**) Alii *agros relictos se*, vitiose, maiores suos esse de exercitu Herculis, se (nimirum qui Alexandri tempore viuebant) *agros relictos* (vbi

(vbi aut à quos) cepisse sedem, quam ipsi (qui ipsi? qui loquebantur, an maiores eorum?) obinebant. Melius utique alia edit. & Mss. *agros relictos esse* nimirum maiores suos, ad quos necessario hæc referenda. Quæ quidem & Acidalio in mentem veniebant, quare vtrumque illud *se & esse* delendum putabat; *agros relictos cepisse sedem*, quod & Bongarsio visum, & verum puto, quin & superiori *esse* itidem eliminato sic concepta hæc fuisse primitus: *Hi de exercitu Herculis maiores suos commemorant agros relictos cepisse sedem &c.* Nam si verbo illo uti voluisset, non esse magis, quam *fuisse* dixisset. *Ægros* autem in coloniis eiusmodi relinqui solitos supra ad 7, 3, 23. observatum est. Sic urbem ad Acesinem Alexandri iussu conditam, mercenariorum ad militiam ineptis, senio puta, aut vulncribus, attribuit Arrian. 5, 4, 27. Pompeius apud Dion. lib. 36. urbem eo loco quo Mithridatem vicerat, condidit, quam vulnerati aut ætate confecti milites sui haberent.

9, 4, 4. *ALIA GEN(S)* *Agalassenses* vocat Diodor. 17, 96. à quibus longe absunt Malli qui Hydraoten transgressi ab Alexandro victi expugnatique sunt: apud Arrian. 6, 1, 28. nam hæc adhuc ad Hydaspem gesta, quæ Arrianus 6, 1, 14. concilise: *Indos Hydaspis ripam accolentes parim deditionem facientes in amicitiam ac fidem recipias* (Sibas siue Sobios intelligit) *parim ad arma confugientes* (Agalassenses aliosque vicinos innuit) *vi subiebat.* Porro magna celeritate in Mallos & Oxydracas contendebat &c. Sed fefellit Explanatorem Curtius, qui statim subjicit; *Alteram deinde urbem &c.* quam historiam cum narret Arrian. 6, 1, 30. credidit Explanator debuisse eandem seriem rerum secutum, in proxime præcedentibus eadem narrare, quæ Curtius ante dicta verba, *Alteram deinde &c.* narrauerat. Sed nimirum noster cum Diodoro hanc alteram urbem supra Mallorum regionem positam fuisse volunt, Arrianus in ipsis Mallis. Vide infra ad num. 15.

9, 4, 5. *FLVMINVM* Quorum enim? Ex Curtii mente, necesse est accipias Acesinem & Hydaspem, iam non seorsim fluentes, sed vnum in alueum redactos.

9, 4, 6. *DESPERATA SALUTE*) Diodorus 17, 96. contra: *Opido per iram* (Alexandri) *incenso, maximam illorum partem comburis.* Arrian. 6, 1, 31. cum Curtio facit. Raderus. Multa eius desperationis exempla notauimus ad Florum 2, 18, 15. b. quibus adde Pompeianos Cordubenses apud Hirtium de bell. Hispan. cap. 34. & Thaleses Numidas in Sallust. Iugurth. 76, 5.

9, 4, 7. *DELEBANT INCOLÆ*) *Adiuuantibus ignem, qui alias ad extinguendum opem ferre solent, ut loquitur Lilius 34, 38, 10. de incensis ædificiis in oppugnatione Lacedæmonis, iussu ducis Spartani, ad hostium incursum inhibendum.* Cui negotio similis est Iudaorum dolus, quem de bello Iud. 7, 6. refert Iosephus.

NATURÆ IVRÆ) Gronovius in diatribe ad Statti Silu. cap. 61. Naturæ vera. *Sic omnes Modii, & duo, quorum nos excerpta habemus. Scio ex glossa siue potuerunt iura.* Verum Acidalius ait nimum nos membranis tribuere, si contra verum iis niti sustineamus. Gronovius probat *verum* pro æquo sæpe poni, quod etiam nonnullis exemplis ostendit Brantius ad illa Cæsaris de bell. Gall. 4, 8. *Neque verum esse, qui suos fines tueri non potuerint, alienos invadere.* Vtrum eo Curtius hic uti voluerit, ambigo. Nec omittendum est quod excerpta Pal. 1. & D. quæ eadem putamus esse, quorum Gronovius mentionem facit (ipsius enim beneficio ad nos peruenisse, in Var. Lect. libello testati sumus) confirmant vulgatam lectionem, *iura.* ut quidem nobis ab Iuvene & docto & diligente perscripta sunt.

9, 4, 8. *TRIA FLVMINA*) Vide infra ad num. 15.

R r r

9, 4, 10.

9, 4, 10. *HINC METU*) Non constituo, membranarum *casu*, an excursorum *metu* verius: quorum & neutrum fortasse verum. Acidalius. *Casu* seruat Raderus, & explicat de coitu fluminum. Ego *metu* præferam, idque interpreter de ipsis nautis in periculo trepidantibus, nisi forte de metu militum hic fuit, vt sup. 4, 9, 20. & inf. 9, 9, 15. vbi plura.

9, 4, 11. *MAIORA OMNIUM*) Hoc est *maxima omnium*, vt volunt, quorum sententiam & probationes in Indicem referimus. Mihi quidem cum Acidalio & Sebifio potius videtur factam hic verborum transpositionem, legendumque; *In oculis omnium duo maiora nauigia submersa sunt*, tum quod Curtium hæc magis sapiunt, qui non delectatur in solentia phrasium, quæ hic duplex, & *in oculis*, non adiecto cuius, & *maiora omnium*: tum quod rei veritas hunc sensum non patitur. *Duas longas naues* submersas Diodorus 17, 97. tradit: cui plane consentit Arriani narratio 6, 1, 19. si recte perpendas. Fuerunt ergo naues illæ ex octoginta triacontoris Arriani 6, 1, 8. qualibet illarum, vt consentaneum est, nihil superiores magnitudine. *longas* appellat noster 9, 9, 2.

9, 4, 12. *NATATVRJ*) Sunt qui negent sciuisse. Zonaras ex Plutarcho cap. 102. & forte hac de caussa *amicis*, vt *exciperent eum, haud procul nabant*: siue, vt Sebifius volebat, *nauigabant*. Cui tamen non assentior, cum in communi periculo non vacasset ipsis suo arbitrio nauigare. Ego de amicis qui in eadem naue erant, intelligo. plane vt in periculo Pyrrhi apud Plutarch. Pyrr. cap. XXXII.

9, 4, 15. *INDE VENTVM*) Iterum nobis occurrit haud parua difficultatis nodus. Ait Macedonem venisse in regionem Mallorum, cum iam reliquisset confluentes Acesinis & Hydaspis, post urbem ab incolis crematam, cuius arcem tria flumina stringerent; postque periculum in confluentium istorum superatum. Secutus est; vt licet credere, Diodorum 17, 97. nisi qua illum non cepit. Sed ambos erroris conuincit diligentissimi scriptoris Arriani narratio 6, 1, cui penes me fides confirmior, quod non vt alia, vel cum geographorum sententia, vel secum ipsa pugnat. Nam ecce postquam nauigationem Alexander per Hydaspem, vt supra quoque demonstrauimus, orsus est, accolas vtriusque ripæ perdomuit, inter quos & Sibas Arrianum innuere, paulo ante dictum est. Periculum autem classis in confluenta Acesinis & Hydaspis accidisse narrat Arrianus, post quod alias ab Alexandro gentes subactas, donec reparata classe, iter in Mallos persequeretur: in quibus locis urbem illam summa vi defensam per desperationem incenderint incolæ. Quæ quidem nullam plane contradictionem continent. At Curtii narratio de confluenta trium amnium ne Diodoro quidem consentit. ille enim non vt Curtius tres diuersos amnes vno loco iungit, quam insignem obseruationem nec alii prætermisissent; sed Acesinem cum Hydaspem, quem iam ille receperat, in Indum effundit. De periculo autem classis vterque falsus videtur. nam si ad Indi confluentes id accidit; non postea demum ad Mallos peruenit: si hoc verum est; in confluentibus Acesinis & Hydaspis Alexandrum periclitatum apparet. Apud Mallos enim Acesines in Indum exit, vt Arrian. Ind. 1, 13. scribit. quia tamen addit in Oxydracis (qui forte *Δαυδρακίς* Dionysio versu 1138.) Acesini Hydaspem misceri, quos populos conterminos fuisse consensu traditur, non adeo longe distare potuerint Acesinis & Hydaspis confluentes, à confluentibus Acesinis & Indi. Eadem confusio causam alii quoque contradictioni dedit: nam infra 9, 8, 3. dicit eum secundo flumine in fines Mallorum peruenisse; postquam hic iam tum idem asseruisset, totque res in ea regione interim gestas exposuisset.

OXYDRACARVM) Aliis aliter appellari diximus ad 9, 4, 1. Iacobus de Viuriaco hist. Iherosol. cap. 90. Gymnosophilas & Oxydracas pro iisdem habet; in excus-

excursu, cuius auctores Augustinum Isidorumque, cum Plinio & Solino laudat. Vide & Reineccium tom. 3. pag. 184.

PERICULI SOCIETAS) Respexit hunc locum Fam. Strad. lib. V. de B. Belg. *Periculi societas persfacile homines iungit.* Canibus etiam hoc inseuisse natura traditur, vt pugnantes inuicem conspecto lupo prorinus inducias faciant. non ergo mirum si imminens periculi metus etiam homines id edocuit. Notauit id de Hierosolymitanis Tacit. H. 5. 12. 6. *in duas factiones ciuitas discessit, donec propinquantibus Romanis bellum externum concordiam pareret.* Apud eundem 12. 33. 2. forte non absurde correxerit: *additis qui pacem iniuriam metuebant.* Metus enim a potentiore, iungit contra eum infirmos etiam ante periculum aut iniuriam. Vnde & Octavianus apud Dionem 45. 3. 26. quum Lepidum Antoniumq; pariter odisset, neutrum audebat aggredi, ne illos aduersus se coniungeret. Tendit eo Lilius 27. 32. 5. ostendendo quam multi studuerint dirimendo inter Aetolos & Philippum bello, *non tanta Aetolorum cura, quam ne Philippus rebus Graeciae immisceberetur.* Contra Isinaelem Sophum vires iunxerunt Iacuppi filii, haecenus hostes, vt ex Iouio scribit Surius ad Ann. MD. De Syncretismo vide Plutarch. in libello de fraterno amore.

OCTVAGINTA MILLIA) Alii *Novem millia.* Id cum falsum esse nemo dubitet; Curtio redonandum putauit, quod ipsum scripsisse, etiam si aliorum scriptorum ope non iuuaremur, totus hic locus clamat. Diodorus 17. 98. vnde haec desumpta, totidem numerat. & quamquam ad nouenarium numerum inclinent alii libri; tamen ex Pal. 1. qui VIII. M. habet, Curtium a Diod. non discessisse deprehendi.

9, 4, 17. **GANGEM**) Non latuit huius loci difficultas Glareanum, quippe videbat nec praecedenti Curtii narrationi conuenire isthaec posse, nec illis quae paulo post subiiciuntur: *Cessisse illis mentibus Gangem &c.* ideo coniecerat legendum: *Gangem amnem & quae ultra essent coactum transmittere, vt rē coactum ad Alexandrum referatur.* Id valde absurdum visum Radero, qui veram Curtii scripturam certo definire autumat; *Non quidem Gangem amnem & q. u. e. coactos transmittere.* Sed pro Glareano possemus dicere, Radero non venisse in mentem transmittere idem interdum esse quod omittere, praetermittere. apud Romanos *vis imperij valet, inania transmittuntur,* ait Tacit. 15. 31. 2. Ipsius autem coniectura merito suspecta est nimiae liberalitatis: nec enim vnā modo voouam, vt affirmat, sed duas adiecit. Ergo Glareani coniecturam merito praetulerim. Nisi forte pro *Gangem* scripsit aut sensit Curtius *Indum.* Distinctionem etiam mutem: *Indum & q. u. s. c. i. u. i. f. s. m. bellum indomitis gentibus obiectos. Vt s. s. a. ei Oceanum, trahit extra sidera. &c.*

9, 4, 18. **NOVIS ARMIS**) Ad sua respiciunt opinor, non hostilia. vide sup. 9, 3, 21.

CALIGINEM AC TENEBRAS) Declamatoria sunt, qualia apud Senec. Suas. I. Lucan. 5. 4. 42.

Seuā quies pelagi &c. Loccenius. Acidalius Virgil. Aen. 1. 93. respici putat, illis *noctem profundo incubantem,* quibus tamen addi vocem *maris* nihil attinet.

9, 4, 21. **QVAM PETERET**) Melius Acidalius: *Ne inuiderens sibi laudem, quam peteret, Herc. & Lib. patris terminos transiturus. Ipsos regi suo &c.*

9, 4, 22. **OMNIS MVLTITVDO**) Adde infra 10, 7, 11. Recte seditiosus populus maris fluctibus nunc intumescens, nunc residentibus, a scriptoribus comparatur. sicut Maro fluctus ipsos cum populo tumultuante composuit. Aen. 1. 152.

*Ac veluti magno in populo, cum sepe coorta est
Seditio &c. Raderus.*

*Nihil tam incertum, nec tam inestimabile est, quam animi multitudinis. Liu. 31. 34. 1.
Multitudo omnis, sicut natura maris per se immobilis est: ut venti & aura ciant, aut tran-
quilli, aut procellosi. Idem 28, 27, 10. ex Polybio Seneca Herc. Fur. vtrf. 169.*

*Illum populi fauor atomium,
Fluctuque magis mobile vulgus,
Aura tumidum voluit inani.*

Vulgaram eam similitudinem appellat idem Liu. 38, 10, 3.

9, 4, 24. *SPECIEM MULTITUDINIS*) Simile strategema Eumenis adnotat Diodorus 19, 37. & scriptores vitæ, cum Polyæno 4, 8, 4. Ignibus accensis speciem auctorum aut manentium castrorum obiectam hosti reperies apud Liu. 27, 44, 7. & alibi passim.

9, 4, 25. *SED METVRE*) Aliæ edit. addunt, *sed, non traditur metum*, quod eliminandum censuit Palmerius cum Modio; defendit Acidalius, & sane tolerari potest. Habent quidam, *sed ut traditur*, ex quo Acid. *sed haud traditur*. placet, si etiam facias, *profugerint*.

9, 4, 26. *OXYDRACARVM*) Negat Arrian: 6, 2, 18. *Infortunium hoc in Oxdracis Alexandro obtigisse communis opinio est: quod tamen apud Mallos, liberam Indorum gentem, accidit. Nam & urbs Mallorum erat, & à Mallis ichus fuit Alexander. Porro statuerant quidem Malli Oxdracis sese coniungere, atque ita prælium inire, sed Alexander itinere per arida & siculosa loca facto eos præuenterat, priusquam aut Malli Oxdracis, aut Oxdracæ Malli adiumento esse possent. Inter eos qui apud Oxdracas hoc accidisse tradunt, est etiam Lucianus Dial. mortuor. 14. 14. Appianus lib. II. Ciuil. sub fin. L. Ampelius, qui vocat Oxdracas, & Stephanus in Ὀξυδράκων, & Pausanias in Atticis. Verum Plutarch. cap. 110. & de fort. Alex. 1, 1. & 2, 29. item Strabo, scribunt in Mallis hoc esse gestum.*

9, 4, 27. *NE COMMITTERET*) Istud committere absolute dictum volebat eruditissimus Vir ad Albinum Capitolini, ut in glossis *Committere, συμμάχεσθαι* peritur. Sed cum hic sequatur vox *obsidionem*, ad ipsam committendi verbum refertur videbatur. Numquid autem scripsit Curtius, *monere cepit, (ut) omitteret, aut certe differret obsidionem*.

9, 4, 28. *DEMOPHOONIA*) Sic etiam vocat Diodorus 17, 98. Clomantes Plutarchi c. 80. huc, opinor, nihil pertinet.

9, 4, 29. *NON PECVDVM FIBRAS*) Sensit igitur eotempore (nam alias & ipse superstitioni deditus fuit) quod apud Cicron. de diuin. 2, 24. Hannibal, Rex enim Prusias, cum Hannibali apud eum exsulanti pugnari placeret: negabat se audere, quod exta prohiberent. *An tu, inquit, carminula vitulina manu, quam imperatori veteri credere?*

9, 4, 33. *VELVT IN SOLITVDINE*) Sic apud Ioseph. de bel. Iud. 7, 6. Romani incendio porticus intercepti, in oculis suorum perierunt.

9, 5, 1. *EXCEPTVM*) Iosephus ibid. narrat Artorium quendam ita salutem sibi parauisse in clamato Lucio contubernali, ut desiliens exciperet: si faceret, heredem ex asse sibi fore. Lucius ergo eum excepit, sed pondere desiliens, strato lapidibus solo illisus, statim exspirauit.

INCREDIBILEM) De eximio Coclitis Horatii facti L. i. 2, 10, 11. *rem ausus plus fama habituram ad posteror, quam fidei.* Ouidius in epist. Paridis versu 60.

Vera